

GLASILO PEVSKE ZVEZE

IZHAJA KOT MESEČNIK V DVOJNIH ŠTEVILKAH IN VELJA ZA CELO LETO
Z GLASBENO PRILOGO VRED 30 DIN, ZA ITALIJO 18 LIR, ZA AVSTRIJO 40.000
KRON, ZA AMERIKO 1 DOLAR

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: MIKLOŠIČEVA CESTA 7

VSEBINA.

Članki:

Anton Dolinar: Donesek k glasbeni estetiki.

Vestnik P. Z.:

Občni zbor Pevske zveze. — Iz uredništva. — Iz uprave.

Nove skladbe:

C. Pregelj: Nageljčki. — St. Premrl: Slava Brezmadežni. —
Iv. Mrcina: Slovenski pritrkovavec.

Iz glasbenih listov:

„Cerkveni Glasbenik“. — „Cecilija“. — „Naš čolnič“. —
„Tamburaš“.

Razne vesti.

Glasbene priloge:

Risto Savin: Barčica.

† Anton Svetek: Narodne pesmi:

4. Smrt na duri potrkla;

5. V klošter bi rada šla;

6. Je solnce mi prisjalo.

Josip Klemenčič: Balada.

SPOROČILO UPRAVE.

Po priloženi položnici naj cenj. naročniki takoj nakažejo naročnino za l. 1926. „Pevec“ se mora vzdrževati z itak malo naročnino, zato moramo brezpogojno zahtevati, da cenj. naročniki takoj pošljejo dotični znesek, vsaj deloma, ako jim res ni mogoče utrpeti cele vsote naenkrat. Višina naročnine je navedena na ovitku lista pod naslovom.

Naročniki naj nam vsako spremembo v naslovu takoj naznanijo, da ne bo zmešnjav in nepotrebnih pritožb. Isto velja za naročnike, v kojih naslovu se nahaja morda kaka napaka.

Zvonove

iz jeklene litine z lepo donečim in močnim
glasom izdeluje

Kranjska industrijska družba
na Jesenicah

Posamezni zvonovi, dvo-, tro- in četvero-
zvonila, harmonično ali melodično uglašena,
v teži 150—6000 kg.

Zvonovi se prevzamejo po preizkušnji v tovarni. — Reference pri družbi na vpogled. — Cene izredno ugodne. — Zahtevajte ponudbo. — Družba je dobavila že preko 2000 zvonov.

Anton Dolinar.

DONESEK H GLASBENI ESTETIKI.

(Posnetek predavanj, ki so se vršila pri letošnjih pevskih tečajih P. Z.)

(Dalje.)

V označenem smislu je glasbena estetika že stara veda. Od časa, ko se je glasba pričela prištevati umetnostim, se je tudi pričelo razpravljati o vzrokih in učinkih tega lepotnega občutja, skratka se je začelo govoriti o tem, kar mi zaznamujemo z imenom »glasbena estetika«. Bila sta pa že od nekdaj dva načina, kako to vprašanje rešiti.

Eni so zastopali tole stališče: Vzrok, da pravimo, da je ta ali ta skladba lepa, je le v zunanji obliki: prvotni glasbeni domisleki (motivi) se družijo v večje skupine, v periode, perioda za periodo se večkrat ponavlja, tako da nastopi lepo sorazmerje posameznih sestavnih delov in s tem enota v mnogoličnosti — skratka, da že ta zunanja sestava povzroči, da pravimo, ta skladba je lepa. O kaki globlji notranji zvezi posameznih delov ne vprašamo.

Nekako isto bi bilo, če bi kdo rekel: Ta povest je lepa, ker so vse v poštevh prihajajoče besede lepo izbrane in združene v lepe stavke, ti zopet lepo nanizani drug na drugega: vse to, izbranost posameznih besedi, lepi stavki, lepa zveza stavkov je vzrok, da pravimo, povest je lepa. Ali če bi kdo rekel: Ta človek je (moralno) dober in plemenit, ker ima lepo postavo, po najnovejši modi prikrojene lase, kravato itd.

Gotovo je vse to lepo, dostojna zunanost je tu in tam važen kazalec človekove notranjosti. Toda v enem in drugem slučaju to še ni dovolj. Treba je, da ima ta zunanost neko oporo, neko ozadje na čem višjem, ali kratko rečeno, da ima vse to neko jedro, neko vsebino, na katere nevidnem ogrodju temelji vsa zunanost.

Ne izključuje pa ta zadnja zahteva prve, ne, ampak jo še celo s polnim poudarkom zahteva. Zunanja oblika mora biti okvir, v katerega se položi duhovna misel, ideja, vsebina, ki daje potem značaj celemu delu; čimbolj odgovarja vzvišenosti in bogastvu notranje vsebine lepota in skladost okvira — zunanje oblike — tem dovršeneje je delo v svoji vrsti. Glasba je namreč tudi neke vrste govor, ki sicer ne govori tako določno kot jezikovna govorica, ki pa gre zato globlje in tolmači notranja čustva tako silno kot nobena druga umetnost.

Če naj bi pa prvo stališče obveljalo, potem pa ni jasno, kakšen naj bi bil razloček npr. med Czerny-jevimi »Übungen der Geläufigkeit« in Čajkovsky-jevo VI. simfonijo. In kdor to premišljuje in razmotriva, bo kmalu videl, do kakšnih rezultatov bi prišli če bi enostransko povdarjali prvo stališče.

Tudi zgodovina je o tem že spregovorila svojo sodbo. Koderkoli je glasba v svoji razvojni črti dosegla neki gotov višek, se je vedno tudi vzdržala na primerni višini vsebinske estetike. Ravno v času vseobčega najvišjega kulturnega razmaha pri Grkih zmaguje tudi nauk o »glasbenem etosu«, o moralnih učinkih te umetnosti, ker ravno glasba tako zelo vpliva

na človekovo notranjost, na njegov značaj, da je zato pri mladinski vzgoji neobhodno potrebna. Velika grška misleca Platon in Aristoteles sta v vseh svojih spisih zastopala to stališče. V času propada istega naroda, ko je okuževal grško miselnost epikurejski materializem, tedaj je Filodemon enačil glasbo kuharski umetnosti, zato ne more biti govora o kaki notranji vsebini. To se je v poznejših dobah ponavljalo: enkrat se je bolj cenila zunanost, drugič je prevladala notranja vrednost.

Pri skladateljih, zlasti v njihovih začetnih delih, to dvoje prav lahko jasno opazujemo. V boju med tem, kar hočemo izraziti, in med načinom, kako naj izrazimo, podleže navadno drugi činitelj; nehote čutimo, kam je udar usmerjen, iz splošnega ozračja uganemo, kaj naj bo najbolj poudarjeno — toda manjka tega oblikovnega čuta in delo ne doseže zaželenega cilja, kar se najbolj opazi ravno pri praktični izvedbi. Toda to ne sme nikogar oplašiti: to je naravni razvoj, ki mu je treba po smotrenem študiju določiti in ugladiti pot. Srečamo pa tudi nasprotni slučaj, ne sicer pri začetnikih, pač pa pri odraslih: izredni čut za razpolaganje z vsem tehničnim aparatom, neka čudovita eleganca v izbiri zunanje forme, toda vse to le večkrat zakriva notranje, miselno uboštvo.

Pravi umetnik mora pa vedeti, kako se to dvoje na najlepši način združi. Eden najlepših zgledov v naši slovenski glasbi je † Anton Foerster, ki zato s polno pravico zasluži ime »klasika«. Kadar bomo dobili o njegovem delovanju in o njegovem stališču v našem muzikalnem razvoju obširen in kritičen popis, tedaj bo mogoče to prav jasno doznati.

Vsaka umetnost, ki slika bodisi zunanje, bodisi notranje dogodke prirodnega življenja ali je sploh na kakšen način v zvezi s taistim, je nehote podložna tudi zakonom, ki so ž njim v nujni zvezi. Eden izmed teh zakonov je tudi zakon razvoja: miren začetek, položno naraščanje in stopnjevanje, ki vede do nekega viška in potem zopet naravna in neprisiljena pot navzdol, ki vodi do zaključka, kjer so se do tedaj poravnala že vsa nasprotja vseh udeleženih sil, da je končni dogodek potem res nekaj samo po sebi razumljivega, nekaj, kar je v vsem prejšnjem poteku utemeljenega in opravičenega. Ogrodje tega naravnega in vsestransko utemeljenega zakona moremo zaslediti v vsaki umetnostni stroki, seveda v tisoč in tisoč različicah (variantah). Prav posebno je to očitno v dramatični umetnosti, kjer še posebej poudarjamo, kako se v prvem dejanju dogodek začenja s tem, da se seznanjamo z glavnimi osebami, kako se dalje dejanje zapleta in razpleta, kar privede slednjič do vrhunca, čemur sledi potem priprava za konec in konec sam.

Ker je to načelo splošno veljavno, ga moramo izslediti tudi v muzikalnih umetninah, tako da pravimo, da tista skladba, v kateri ni nobenega razvoja, nobenega dogodka, kjer se nič ne zgodi, je tudi vsebinsko manj vredna, oziroma brez notranje vsebine. Najlepše moremo to opaziti pri praktični izvedbi: dirigent ne more iz take skladbe prav nič ustvariti, naj poskuša kakor hoče, ne dā se mu nikamor povspeti, vedno ostane na tleh.

Posamezne glasove moremo primerjati v večglasnem stavku poedinim delujočim osebam in modulacije so očitna znamenja raznovrstnih dogodkov. Modulacije si pa ne sledē brezumno, tjavendan, ampak vlada med njimi tudi gotovo sorazmerje nadredja in podredja. V naravi sedanjega akordnega sistema je pa utemeljeno, da so v durovi lestvici posebno važne I., V. in IV. stopnja, ali kot pravimo tonika spodnja in zgornja dominanta. Mirno se začenja dejanje razvijati na toniki, ta razvoj se stopnjuje in privede modulatorično v dominantu, od tam pa gre pot polagoma navzdol do zaključka in do konca. Ravno sklep je pri skladbi nekaj zelo

važnega in mora biti zato skrbno pripravljen in utemeljen, da ni dejanje kar namah orezano, ampak nujno zaključeno. In ravno spodnja dominantna ima v harmoničnem sestavu to moč in lastnost, da pripravi sklep in ga že s tem dobro podčrta. Zato je najmanjše ogrodje tega razvojnega načrta:

Tonika Zgornja dominantna Spodnja dominantna Tonika

Nepreračunljivo veliko možnosti je, kako pride to ogrodje v skladbi do veljave in ravno to opazovanje je izredno zanimivo in poučno. V okviru malotaktne skladbe se jasno očituje, pa tudi v obsežni sonatni obliki klasičnega tipa je enako izrazito poudarjeno. Tudi v pravem pomenu moderni skladatelji ne pridejo preko tega, samo razloček je v tem, da je pomen zgornje in spodnje dominante prav drugače poudarjen in podčrtan.

Kaj daje n. pr. Sattnerjevim skladbam ono jasnost in razumljivost? V vseh njegovih skladbah najdemo težko katero izmed njih, kjer bi bil modulatorični krog pomembno bolj razširjen čez obe dominantni, če pa je, je jasnost obeh dominant prav izrazita. Kimovec sega prav rad po harmonijah terčne sorodnosti in po njih zanimivo pripelje zopet do ene ali druge izmed dominant (n. pr. Zdrava o nebes Kraljica).

Prav posebno se more tega razvoja zavedati dirigent. Kje je vrhunec muzikalnih misli? Kako se giblje razvoj? Od tega je glavno dirigentovo delo odvisno, odvisna pa tudi življenjska moč in vpliv dotične skladbe. V dirigentu mora skladba vnovič oživeti, on ji mora vliti svojega življenja in vzbuditi v njej vse speče sile do njihovega pravega razmaha. Individualnost dirigentova mora dati pečat pri oživetvorjenju posameznih skladb, to polno pravico ima on in prav nič ni pri tem treba, da bi delal nasilje skladatelju. Treba pa je zato, da se seznanj zmiraj z jedrom, z vsebino dela samega in ravno zgorajšnji kažipot mu bo potem ne malo služil.

VESTNIK PEVSKE ZVEZE

Občni zbor Pevske zveze. V nedeljo 26. septembra se je vršil v Gor. Logatcu občni zbor P. Z. s koncertom logaškega pevskega okrožja v Dol. Logatcu točno po začrtanem sporedu.

Ob 10 je bila v Gor. Logatcu sv. maša s pridigo. Cerkev je bila natlačena domačinov in bližnjih okoličanov. Pridigal in maševal je predsednik zveze Dolinar. Peli so izredno ubrano združeni zbori iz Dol., Gor. Logatca, z Unca in nekaj drugih. Petje je vodil pevovodja Grum z Vrhniko; bilo je prav lepo ubrano, izklesano v vseh podrobnostih in je napravilo izredno globok utis na vse poslušalce, ter je učinkovalo i po mogočni polnosti i po iskrenem pianissimu z neodoljivo silo. Logatec kaj takega še ni doživel, pa — upajmo, — da bo doživel kmalu.

Takoj po maši se je vršil v društveni dvorani občni zbor P. Z. Pevci so napolnili dvorano in galerijo in predsednik Dolinar je otvoril občni zbor. Očrtal je v glavnih potezah pomen in namen Zveze, orisal njeno

zgodovino, njene uspehe, poudaril posebno njen kulturni pomen in pozval vse v tesen objem Zveze k skupnemu delu.

Tajniško poročilo je prečital Tone Sever, ker je bil tajnik uradno zadržan. Življenje v Zvezi je bilo letos precej živahno, ker smo obhajali in slavili petletnico, ki je dala veliko podrobnega dela in obsežnih priprav. Odbor je v 8 rednih sejah razpravljaj o društvenih zadevah, veliko pa je vršila tekočih stvari pisarna in posamezni odborniki. Življenskega pomena je za Zvezo, da ji daje Prosvetna zveza prostore za pisarno kar zastonj. Tako je mogoče, da je pisarna ljudem na razpolago ves dan. Za to izredno naklonjenost predlaga Prosvetni zvezi posebno zahvalo. Zbori pridno delajo, a poročajo nam malo. Tako je zelo težko določiti natančno število včlanjenih zborov, zlasti še, ker zbori ne plačujejo redno članarine. Treba bo in to bo prva in najvažnejša zadeva novega tajnika, da se zbere statistika in točno uredi notranje razmere organizacije.

Iz blagajnikovega poročila je razvidno, da se borimo za obstanek. Poslovanje stane veliko denarja, a dobrotnikov ni. Podpor ne dobimo od nikoder, če tudi smo razposlali nad 200 prošenj za njo. Primanjkljaj, ki ga izkazuje blagajna, je za enkrat še krit z dolžno naročnino za »Pevca«.

Prof. Bajuk je poročal:

a) za artistski odsek: Imeli smo 3 seje, ki so bile posvečene petletnici in »Pevcu«. V jeseni smo razpisali za »Pevca« 3 nagrade. Prišlo je prav lepo število tekmujočih skladb. Za letos še nismo sklepali ničesar, ker nismo še na jasnem o zaključku blagajne. Treba bo pa na to misliti in prva seja artistskega odseka, se bo pečala s tem vprašanjem.

b) za »Pevca«. Letos je prevzel uredništvo prvotno predsednik Dolinar. Ker pa nam ga usoda ni hotela dati v Ljubljano, sem moral prevzeti odgovorno uredništvo sam. Delila sva si delo tako, da je urejal on priloge, jaz pa list. Skrbeti smo morali v prvi vrsti za to, da je list izhajal redno in brez zamud, kar mu je v prejšnjih letih občutno škodilo. Uprava je letos popolnoma urejena in dela točno in zanesljivo. Zato se je krog naročnikov dokaj ustalil in šteje stalnih nekaj nad 600. To število pa nas ne more zadovoljiti, če pomislimo, da je samo zborov včlanjenih v Zvezi nad 100. Dejstvo, da veliko zborov ni naročenih na »Pevca« je žalosten, a v današnjih časih skoro razumljiv pojav. Treba pa bo delati toliko časa in ne prej odnehati, da bo ne le vsak zbor, temveč vsak pevec naročnik »Pevca«. Letos smo storili še tudi nekaj preko obveze: »Pevce« je bil tiskan vse leto na 12 mesto na 8 straneh. To je seveda delo in stroške dvignilo. Ker je pa ostala naročnina ista, smo sedaj v denarnem oziru v mali stiski, ki pa bo izginila, če poravnajo članarino vsi, ki so jo še dolžni. Uredništvo in upravnništvo sta storila vse, kar sta mogla. A vseh načrtov in želj nista mogla še izpolniti. Upajmo v srečno bodočnost, pa bomo zopet napredovali.

c) za pevovodstvo. Letos smo obhajali petletnico. Priprave so vzele precejšnji del truda. Izvršila se ni po istem načrtu, ki smo si ga bili začrtali prvotno, ker so nastopile notranje i zunanje ovire. Vendar je presegel njen uspeh skromni načrt in je dokaj pripomogel, da so mogli uspeti tako lepi pevski tečaji, ki smo jih priredili letos v Kamniku, Kranju, Radovljici in Ljubljani. Ti tečaji so bili, izvzemši enega, dvodnevni, izredno dobro obiskani za dekanijo nad 20 udeležencev in so se izvršili v najlepšem redu in z vidnim uspehom. Tečaje bomo nadaljevali. Po načrtih bo prihodnji v Logatec, naslednji pa v Mokronogu. Zbori pridno pojejo in v resnici tudi napredujejo. Žal imajo po nekod preveč »naročenega« dela in ne pridejo do tega, da bi se mogli pripraviti v božjem miru za svoj koncert. Okrožja so imela letos delo s pripravami za petletnico, pri kateri

jih je nastopilo 5. Ljubljansko pa je imelo svojo prireditev še posebej v maju v Št. Vidu nad Ljubljano o priliki otvoritve in blagoslovitve Društvenega doma. Nastopilo je 6 zborov, pridružil se nam je celo zbor iz Šmihela pri Novem mestu, ki je prav lepo pel. V juniju pa smo ustanovili novo okrožje s sedežem v Logatcu, ki obeta tu ob meji prav lepega dela. Vseh okrožij je sedaj 9.

Pogled nazaj nam kaže vsekako lep napredek pri naših zbiorih in po naših okrožjih, a dosegli nismo naloge, ki smo si jo lani stavili. Več ovir je, ki nam otežujejo delo in zavirajo napredek: 1. Težave imamo po deželi. Naši organisti in pevovodje so pač najslabše preskrbljeni delavci. Zato vsakdo uide od orgel in od taktirke, če le more, ali menja službo, ali pa je prisiljen iskati postranskega zaslužka, ki ga odtuja pevske-mu poklicu, in vabi k sebi. Vsaka menjava pevovodje je za zbor usodepolna. Naša okrožja so pač navezana na osebno agilnost in zmožnost posameznih pevovodij. Ako pa izgine iz kraja ta, zastane življenje v okrožju in po bliskovo izgine eno leto brez resnega dela.

Merodajni činitelji nas ne podpirajo tako, kot bi mi zaslužili. Naš predsednik, ki bi se rad posvetil popolnoma in korenito naši stvari, je še vedno izven Ljubljane. Ta okolnost, da nimamo predsednika v središču, zelo zavira naše delo. Pa ni in ni pomoči.

Od začetka našega dela je šla »Ljubljana« kot apostel vedno z nami na deželo in prirejala po različnih krajih koncerte ter sodelovala pri vseh Zveznih prireditvah. Kako poučno je to bilo za deželo! Zbori so slišali vzorno petje, discipliniran nastop, primerne pesmi itd. »Ljubljana« je zanesla svetega navdušenja, kamorkoli je prišla. Zlo hoče, da »Ljubljana« životari že četrto leto in mi jo pri naših prireditvah zelo pogrešamo. In slednjič nam manjka v središču, v Ljubljani navdušenih delavcev. Dela je pa vedno več, preveč, delavcev vedno manj. S tem nam je delo zelo otežkočeno, ker si ga ne moremo deliti. So pa vse to težave in ovire, ki drže še danes, jutri pa že lahko izginejo.

Težave nam delajo tudi note. Draga je nabava not, kdo naj jih kupuje? Po največ pade to na pevovodjo ali na duhovnika, ki pa sta oba reveža. Društva morajo iti v tem zborom na roko. Odbor je mislil tudi na to. Star je že sklep centralne glasbene knjižnice, ki bi obsegala vse, kar izide za zборе in bi nudila zborom potrebno izbiro not. Denar je, ki nas ovira. A misli ne bomo opustili, dokler je ne izvedemo. Poročilo je bilo z živahnim ploskanjem vzeto na znanje.

V imenu revizorjev je poročal Vinko Zor, da so vse knjige v redu, pogled v notranje delo odbora mu narekuje posebno priznanje odboru, zato predlaga absolutorij s pohvalo. Sprejeto.

Sledile so volitve. Izvoljen je bil sledeči odbor: Andoljšek, Bajuk, Dolinar, Janc (Radovljica), dr. Kimovec, Lavrič, Mihelčič A. (Celje), Mihelčič Fr. (Ljubljana), Pivk, Poz-

nič, Poženel, Premrl, Sattner, Supin, Zdešar, Zor; za revizorja Pinter, Anžič; v artistični odsek pa Bajuk, Dolinar, dr. Kimovec, Premrl, Sattner, Zdešar.

Za prihodnje leto so bile določene Jese-nice za občni zbor.

Pri slučajnostih je predlagal župnik Su-pin, naj otvori »Pevce« količek samo za pevce, kjer bi naj bili praktični nasveti, na-menjeni samo pevcem. Nato je predsednik zaključil občni zbor.

Popoldne se je vršil v Domu v Dol. Lo-gatcu okrožni pevski koncert, o katerem bomo poročali prihodnjič.

Iz odborove seje. V zadnji seji 13. ok-tobra je bil konstituiran odbor sledeče: predsednik Tone Dolinar, I. podpredsednik Vinko Zor, II. podpredsednik Al. Mihelčič (Celje), tajnik Pivk, namestnik Fr. Mihelčič (Ljubljana), blagajnik Andoljšek, namestnik Poženel, knjižničar Premrl, namestnik Lav-rič, pevovodja Bajuk, nam. Zdešar, upravnik »Pevca« Poznič. Storjenih je bilo več skle-pov, ki zadevajo delo prihodnje sezone in »Pevca«. »Pevce« je zašel vsled povečanja lista na 12 strani, povišanja tiskarniških stroškov — nerednega plačevanja naročnine v denarne stiske. Treba bo gledati, kako spraviti v ravnovesje proračun za prihodnjo sezono. Obrnili se bomo ponovno na vse dolžnike, naj takoj poravnajo dolg, prosili bomo za podpore in poskusili vse, da list vzdržimo neokrnjen ob dosedanjih naročninah in vsaj dosedanj višini. Organizatorno delo (notranje) bomo pokrepili in oživili. Zavest skupnosti mora prodreti do zadnjega pevca. V ta namen bodo dobili zbori okrožnice. Že danes jih opozarjamo na nje, prosimo in po-zivamo, naj jih upoštevajo in nam pregled-nice v smislu okrožnice čim prej vrnejo. Pevski tečaji se bodo vsekako vršili tudi v tej sezoni. Okrožja bomo pozvali k živah-nemu skupnemu delu.

Iz uredništva. Dan na dan prihajajo zve-zi in uredništvu naročila, naj dopošljemo zborom več »Pevčevih« prilog te ali one šte-vilke. Takim željam žal ne moremo ustreči, ker tiskamo prav toliko glasbenih prilog kot lista sploh. Pridržimo le nekaj sto iztisov za »Pesmarico«. Ta je v vseh zvezkih še na razpolago, posameznih prilog pa ne moremo pošiljati. Idealno bi pač bilo, da bi vsak pevec in vsaka pevka naročila »Pevca«, po-tem bi imeli zbori lahko delo! Pevovodje naj agitirajo pri pevcih, vsak zbor naj iz-bere enega člana, ki bo nabiral med pevci (pevkami) naročnike in pobiral naročnino!

Naročnina je tako nizka, da je prav gotovo »Pevce« daleko najcenejši slovenski list, ki stane na vsakih deset dni komaj 1 dinar. Preudarjali smo podrobneje, kako bi mogli tudi tej želji ustreči in se odločili, da ozna-nimo tole vsem:

Pevcem in zborom!

Od vseh strani nam prihajajo prošnje za več iztisov glasbenih prilog posam. številk. Ker tiskamo priloge samo k vsakemu »Pevcu« po eno in še nekaj sto za pesmarico, ne mo-remo ustreči tem prošnjam. Ker pa nekateri zbori ne morejo čakati na »Pesmarico«, smo pripravljene pomoči v prihodnjem letu zbo-rom na ta način, da bomo tiskali in pošiljali sproti zborom toliko prilog, kolikor jih bodo naročili ob novem letu za celo leto. Prilog posameznih številk pa ne moremo pošiljati. Ceno bomo določili pozneje. Ne bo prese-gala 20 in ne padla pod 15 Din. Odvisna bo od števila naročnikov. Agitirajte pridno za naročnike! Veliko število naročnikov bo v prid pevcem in »Pevcu«. Naročila prilog bo-mo mogli upoštevati le do izida I. številke »Pevca« koncem januarja 1927.

*

Iz uredništva: Poročilo o raznih glasbe-nih listih in koncertih smo morali radi po-manjkanja prostora prihraniti za prihodnjo številko.

Današnja številka se je malo zakasnila radi občnega zbora. Prosim, oprostite! Pri-hodnja izide pred 1. decembrom.

Uredništvo.

Iz upravnništva: Nekateri naročniki nam še vedno niso poravnali naročnine. Opozar-jamo jih in jih prosimo, naj store to čimprej! List se bori za svoj obstanek in more ob tej izredno nizki naročnini in visoki draginji vztrajati le, če vrše naročniki svojo dolžnost. Kdor zavlačuje naročnino, nam dela silne težave in skrbi. Prosim, čimprej!

Zbori! Sežite po »Pevčevih« pesmaricah, ki so vam na razpolago pri P. Z. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7. Pesmarice so lepo trpež-no broširane, v pripravi žepni obliki, polne bogate vsebine. Ni ga koncerta, ki ne bi ob-segal večino pesmi iz »Pevca«. To je dokaz, da je »Pevce« na pravi poti in da vrši svojo nalogo z lepim uspehom. dokaz pa tudi, da se naši zbori dvigajo in hrepene po na-predku. Pri skupnem naročilu moremo do-voliti 20% popusta. Cena posameznim pes-maricam 15 Din, s popustom 12, poštnina se zaračuna posebej.

NOVE SKLADBE

Nageljčki. Zbirka dvo- in troglasnih pes-mi za srednjo in višjo stopnjo osnovnih šol. Uredil C. Pregelj v Celju in izdal v samoza-ložbi. Dva zvezka lepo izbranih umetnih in narodnih pesmi smo dobili, ki so namenjene v prvi vrsti šolski mladini. Prav je: Narodna

pesem, ki jo imamo tako lepo, kakor se ne more ž njo ponašati noben narod, mora v šolo, da pohiti iz šole zopet med narod tam, kjer je že pričela izginjati, da se poživlji tam, kjer izmira. Zbirki sta zelo lični, trdo ve-zani, pisava in tisk sta jasna, cena 20 in

26 Din trdo vezanima zvezkoma ni preveč, posebno še z ozirom na samozaložbo. Priredba kaže na prvi pogled plod dolgega preizkušenega dela, kaže zrelost in praktično dovršenost. Ker je knjiga namenjena šoli, in pa ker naj bo vse, kar dobi mladina v roke, četudi na najnižji in srednji stopnji, kar le moči brezhibno, bi želeli pripomniti sledeče: V splošnem se mi ne zdi potrebno vrivati v slovenske pesmarice za slovensko mladino hrvaške in srbske pesmi, ker nasprotuje to primitivnim pedagoškim načelom. Začetni moramo pri domu, pri lepi domači pesmi, za druge je še vedno časa pozneje. Če pa že stavim v knjigo pesmi drugih narodov, potem moram izbrati res samo kleno zrn, samo najboljše, kar najdem v tujini. Št. 13, 14, 52, 58 (II. zv.) bi bilo moči zamenjati z boljšimi. To pripombo mi narekuje ljubezen do naše narodne umetnosti, ki naj jo nežna otroška duša najprej spozna.

Veliko pesmi je sprejetih iz različnih zbirk in so ponajveč le nebiestveno ali celo nič izpremenjene. V takem slučaju bi bilo prav, da bi bila označena zbirka in avtor prvotne objave. Mislim, da je to večkrat tudi zelo važno in še bo važno, zlasti tam, kjer je avtor kaj samolastno izpremenil.

V podrobno: Besedilo pesmi je menda brez vsake hibe primerno, le jezikovno bi bilo treba nekaj malih poprav: v št. 3 ne sme stati »mogla, mogel«, »en« zajček itd., temveč moral. En je pa grd germanizem. To je tako velik, tako bistven razloček, da ga ne smemo niti na ljubo pesmi niti na ljubo meri trpeti. Hubad je zapisal v svoji zbirki prav: In moral, oh moral o j zajček je past itd. V isti številki in naslednjih »zadržuj« ali »zadržano«, mesto »zadrževati«. Nedoločnik za velelnik ni slovenski. V št. 11 silno neprijetno dirne v zadnji vrsti »v prvotnem tempu« (glej še št. 21). Kako lepo se je že ponekod udomačilo slovensko imenstvo! (C. Gl., Colnič itd.). Št. 15 cvetejo mesto cvetijo itd.

Ritmičnih pogreškov je pa kljub skrbni obdelavi nekaj več v knjigi. Št. 3 Mi smo lovci me mera nikakor noče zadovoljiti in je gotovo Hubadova $\frac{2}{4}$ boljša in pravilnejša i s stališča akcentuiranja i s stališča strukture pesmi. Menjava takta v 5. štev. ni pesmi v prid. Rihar jo je zapisal v $\frac{2}{4}$, ki ga je v drugem delu izpremenil v $\frac{3}{4}$. Ta je ostal pravilno do konca. Pesem je v tej obliki $\frac{4}{4}$ takta veliko izgubila. V št. 10 predtakti ni pravilen; ker zruši mero pesmi in prenese glavni poudar besedi je zemlja itd. Tudi v naslednji pesmi ni predtakta v nobenem stavku, zato tudi začetkoma ne sme stati. Mera kaže pravilneje na dvo- kot na štiridobno. Št. 11 mora stati na vsak način v dvodobnem taktu. Št. 25 ni v drugi vrsti štiridobni, temveč dvodobni takt, tako da dobimo 4 dvodobne takte. Št. 50 ne menja v drugem delu takta, temveč obdrži ves čas dvodobnega v meri kot je v prvem delu. Pesem poznam in vem, da jo

ljudstvo tudi tako poje. Št. 61 v I. zv. ima dvodobno mero, ne pa štiridobno, ker so vsi poudari v verzih enako močni. Tudi je treba popraviti v 6. in 7. kitici začetek pri zlogih Po- in fr. Oba začetna šele na prvi mah prvega takta. Št. 55 istega zvezka mora izgubiti predtakt in začeti s polnim taktom in v naglasu: Tri, kar potrjujejo vsi naglasi in vsa struktura, posebno začetek drugega dela (Prva nosi) in konec pesmi, ki ima pravilen poln takt. Št. 43 mora stati v štiridobnem taktu. Št. 22 ne menja takta (3. in 4.) temveč obdrži štiridobnega. Nehaj v $\frac{3}{4}$ taktu odpade. — Tudi se mi zdi, da ni prav potvarjati pesmi raznih skladateljev, n. pr. št. 17, 54 (samo odlomka prvotnih pesmi) predzadnja vrsta št. 18. 15. štev. v predzadnji vrsti. Besede, ki niso splošno znane, bi bilo treba razložiti, n. pr. v št. 8 (Plavarska): vezovnik, rive, sprednik, fase, humpljati. — Zbirki bosta dobro došli vsem onim, ki so prosti predsodkov in so zmožni objektivne sodbe. Toplo ju priporočamo. B.

Slava Brezmadežni. Tretji natis. Priredil St. Premrl po I. izdaji p. Hribarjeve pesmarice. V Ljubljani 1926. Založila Jugosl. knjigarna. Priročna cerkvena pesmarica pride po deželi vedno prav. Še posebno taka, ki obsega priljubljene, v ljudstvu ukoreninjene preproste pesmi v lepi, brezhibni, a vendar preprosti obliki, ki jo zmore danes vsak zbor. Taka je »Slava Brezmadežni«. Bogata izbira Marijinih, nekaj obhajilnih, zlasti veliko odpevkov za lavretanske in litanije Srca Jezusovega. Ta nova izdaja je deloma izpremenjena. Izpuščene so št. 8, 9, 13, 21, 66, 72, 75, 85, 97¹ in 99, kar zbirki ni v škodo. Nove so številke 29 (Mav), 30 (Morč-Premrl: Povsod Boga!), 50 (Premrl, Odpevek) in 51; dalje na čast Sv. Jožefu št. 65 (Mav), 66 (Kimovec) in 67 (Premrl). Med obhajilnimi št. 73 (Premrl), 76 (Premrl), 77 (Kimovec) in 82 (Premrl).

Odpevki za litanije stoje sedaj vsi v F. Za visoko petje je bilo dobro v stari pesmarici nekaj više (v G) postavljenih odpevkov za onega, ki ne more sroti prestaviti igre više. In takih slučajev je še nekaj, ker danes ni še (in ni več) povsod izšolanih organistov pri roki.

Tu pa tam so male, nebiestvene poprave; v št. 1, 5, 6, 7, 10, 12, 14, 24, 27 i. dr. Te poprave so pa take, da jih moreš popraviti v II. izdaji; — št. 78 je pa pisana sedaj za enoglasno petje. Tiskovnih pomot ni kaj beležiti, le pri št. 49 (nova izdaja) malo neprijetno dirne »pros' za nas Sina Jezusa. Pravilno in slovnično bi bilo: Prosi za nas Jezusa — položila v jaslica. Tako se spominjam, sem tudi slišal odpevek v več krajih. Popravimo to tako, da zvezemo obe osminki prvega maha v 3. in 7. taktu.

Tisk je ličen, papir dober, oblika po II. izdaji zelo priročna. Vezava trpežna. Cena: vez. 40, nevez. 30 Din primerna.

B.

¹ Šteto po II. izdaji.

Iv. Mrcina: Slovenski pritrkovavec. Gorica 1926. Slovenci smo izredno glasbeno nadarjen narod. Koliko ritmičnega čuta je v nas! V bivši Avstriji so služili pri vojaki sinovi najmanj deseterih narodnosti. Znano pa je bilo, da so naši fantje bili v enakomernem koraku izmed vseh najboljši. Nam je čut za pravo ritmično že prirojen. Kje naj se pa ta prirojeni čut lepše razvije in izpopolni, kot s pritrkavanjem! Kar sem videl sveta in njega običajev, nikjer nisem slišal tega nebeško lepega, zgovornega, pristrženo rajajočega pritrkavanja, ki ga imamo pri nas. Kakšno bi bilo pri nas »žegnanje« brez pritrkavanja! Kako naj bi žvela »Sveta noč«, če ne bi od vseh strani zvenelo drobljenje zvonov! Ni je na Slovenskem mogoče take noči. Ni ga »žegnanja« brez pritrkavanja, ni ga slovenskega delopusta brez ubranega zvonjenja. Koliko muzike, koliko glasbene spretnosti pa leži v pritrkavanju! Mi se tega ne zavedamo, ker na to ne mislimo. Mi tega ne čutimo, ker se vrši vsepovsod brez posebnega šolanja: mlajši se nauče od starejših in prevzamejo od njih ta častni posel. Koliko ritmičnega čuta mora imeti naš pritrkovavec! Tu ima vse: celinke, polovinke, četrtinke, osminke, a včasih podrobi vmes tudi s šestnajstinkami. Pa melodija! Kaj ni melodična ubranost tudi važna! Kaj niste še poslušali, kako znajo

zlagati melodije iz 3 ali 4 tonov! O, tudi tu narekuje čut za umetnost, četudi le naravno razvit okus!

Prvi, ki se je lotil te strani naše, specialno naše, slovenske ljudske umetnosti, je bil Iv. Mrcina, drž. učitelj glasbe v p. in svetnik v Gorici. Vse življenje je bil v ozkem stiku z njo, pozna jo do vseh podrobnosti, zato je bil prvi poklican, da je otvoril v našem slovstvu vprašanje o zvonoslovju. Spisal nam je knjigo o pritrkavanju, ki je polna lepe, poučne vsebine — ima poleg tega nad 250 raznih vzorcev za pritrkavanje in sliko z zvonskim imenstvom.

Uvodoma je podana kratka zgodovina zvonov, kako so prišli v bogoslužje, kako so se razvijali in izpopolnjevali. Sledi sestavek, ki dokazuje, da je pritrkavanje častno opravilo, da se je treba nanje pripraviti, opravljati je resno, ne bahaško, z zvonovi treba ravnati z ljubeznijo, o sporedih za pritrkavanje itd. itd. Za nas, ki tako ljubimo in gojimo lepo pritrkavanje, je knjiga izredne vrednosti. Želel bi, da si jo nabavijo vsaj v vsaki fari, da jo dobro prečitajo in se po njej ravnajo. Organisti in pevci, pojdite našim fantom na roko, pa jim razložite, če česa ne bodo razumeli! Pritrkavanje je važen del naše narodne glasbe. Ohranimo si ga, izpopolnimo si ga!

B.

IZ GLASBENIH LISTOV

»Cerkveni Glasbenik« št. 9/10. Dr. Mantuani: Janez Pierluigi iz Palestrine. Nadaljevanje članka iz št. 7/8. Ferjančič: Ivan Mercina — Zaključek. Dr. Sokol priobčuje pregled sodobne italijanske glasbene literature. V članku »Našim organistom« podaja župnik nekaj slučajev iz organ. soc. vprašanja. Je to mala replika na nepretrgano prerakanje v Jugosl. muzičarju, kjer gre v vseh člankih vsa krivda le na rame župnikom. Z mirno in dostojno taktiko treba pripravljati pot sporazumnemu delu na tem polju. Sila pa ne bo pomogla, ker je organistovski stan prešibek, ker je organizacija silno pomanjkljiva in ne obsega niti večine stanovskih tovarišev in ker so razmere krajevno prerazlične. Nam je gotovo zelo na srcu blagostanje naših organistov, ki so po večini tudi pevovodje naših zborov. K temu vprašanju smo že ponovno zavzeli stališče in poudarjamo ponovno: Kjer vodi organist tudi društveni zbor, mora imeti plačano tudi to delo. Društva in zbori naj pa gledajo, kje dobe denar. Ni treba, da sodelujejo zbori vedno ob vsaki priliki kar zastonj in za čast. Pevovodja, odnosno organist vrši poleg župnika in učitelja v župniji najvažnejše prosvetno delo. Zato jim gre poleg »časti« tudi primeren »kruh«. Slede poročila o koncertih in glasbenem življenju po Slovenskem. V prilogi je Premrlav Introit, graduale, offertorio in communio za novi praznik Kristusa Kralja sveta, Jobstova

obhajilna in Pogačnikova Cor dulce, vse za meš. zbor.

»Cecilija« št. 5. Na prvem mestu je nadaljevanje članka o zgodovini hrv. glasb. zavoda v Zagrebu, ki bo obhajal drugo leto svojo stoletnico. Zgodovina je podana v vseh podrobnostih društvenega delovanja do leta 1863. Velezanimiv je članek, ki ga je napisal z vso natančno skrbnostjo naš zgodovinar dr. J. Mantuani o Fr. Ks. Križmanu, izdelovalcu orgel. Članek je kritično znanstven in za nas Slovence pač zanimivejši kot za Hrvate. Žal, da ni izšel v našem »Glasbeniku«. Med drugim se spominja urednik Barle 60 letnice našega Mateja Hubada. Emil Adamič pa poroča o komornih priredbah v Donaueschingenu. Na koncu sešitka sledi več poročil o pevskega življenju zborov združenih v hrv. pev. zvezi, ki je sprejela »Cecilijo« za svoje glasilo. Posnemanja vreden je sklep »Kola« v Zagrebu, ki spada med najboljša hrv. pevska društva, da bo po vsaki vaji odmerjen en četrt ure študiju jugoslovanske zborne literature, vsak mesec pa bo imelo društvo po eno glasbeno predavanje. »Cecilija« se razvija in krepi vsebinsko tako, da bo kmalu, če ni že, najboljši glasbeni list na našem jugu.

»Naš čolnič« št. 7. Naštev A. S. pospeševatelje glasbene umetnosti: gledališča, društva, filharmonije, vojaške godbe, glasbene revije in liste in slednjič koncertne dvorane

v naši državi. Ta članek kot zadnji o glasbenih šolah (št. 6.) nudi prav skrbno sestavljen pregled širokega glasbenega aparata v naši državi. Sledi poročilo o pevski prireditvi v Rihenbergu, kjer je nastopilo več zborov pri spretno pripravljeni pevski slavnosti. Bratje onstran meje, ki v trnju in osatu goje našo lepo pesem, zaslužijo naše posebno priznanje. Njihovo delovanje spremlja živo naše srčne želje, da bi Bog dal kmalu jasnejših dni, da bo njihovo petje dobilo lepši, polnejši odjek, kot ga sme in more danes. Več si — žal — ne upamo zapisati!

Št. 8 obsega daljši sestavek Toneta Severja o uglasbeni pesmi. Pesem, spočeta po pesniku, pride v roke skladatelju in pevovalji. Kaj vse treba truda, preden pride pesniška ideja pred poslušalca. Sever vse to podrobno oriše in poda tudi dosti praktičnih nasvetov.

»Tamburaš« št. 7. ima v književni prilogi nadaljevanje o trzanju in daljše poročilo o

tamb. glasbi iz Zagreba. Glasbena priloga je pa napolnjena z dvema Adamičevima koncertnima koloma. Št. 1 je bilo nagrajeno pri konkurenci s prvo nagrado. Konceptcija kola je izrazita, pisano je razborito, preje za orkester, kot za tamburaški zbor. Tamburanje v f duru je izredno težko, morda samo za prav spretno zbor. V melodiji so postopi ponekod, ki jih bo težko točno in čisto zaigrati. Kolo ne bo »zvenelo«. Glavni motiv št. 2 je pa skoroda popolnoma sličen vodilnemu motivu ruskega kola, ki je natisnjeno v Foersterjevi klavirski šoli. Zvenelo bo boljše kot št. 1, ker je i igra bolj umerjena i d dur za tamburice neprimerno boljše, dasi je absolutno tehtano prvo kolo vsebinsko veliko boljše. Pri skladanju za tamburaški zbor pa je pač treba upoštevati intonacijo tamburic, ki sloni na G. Temu temelju primerno so tudi ubrani v splošnem vsi ostali intervali na instrumentih. Zato zvene tamburice najlepše — v zboru — v G ali v D.

RAZNE VESTI

Pri Šmarjeti pri Rimskih Toplicah je umrl župnik Franc Trop, ki je bil svoječasno več let kapelnik v mariborski stolnici, kjer je veliko storil v prosephe lepega cerkvenega petja. Bil je posebno vnet zastopnik cecilijanstva na Štajerskem in ga štejemo na tem polju med najbolj zaslužne može. Večkrat je sodeloval tudi pri cerkvenopevskih tečajih Cecilijanskega društva. Može se je kaj hitro ogrel tudi za naše ideje in je bil naš prvi podpredsednik v odboru. V njem smo dobili vselej krepko zaslombo. Možu, ki je ves živel samo v kristalno čisti idealni pevski umetnosti, naj bosta večna plačnika Bog in Sv. Cecilija. Mi mu bomo pa ohranili trajno hvaležen spomin.

Matej Hubad je obhajal 28. avgusta t. l. svojo šestdesetletnico. Dobro polovico svojega življenja je posvetil slov. pesmi. Neseljo je tudi prvi pred zunanji svet z zborom »Glasbene Matice« in ji priboril priznanje razvjenega Dunaja. Vsi neumorni pevovalje veste, kaj se pravi voditi 30 let pevski zbor! Vi veste, koliko samozatajevanja, koliko požrtvovalnosti, koliko nadnaravnega heroizma je večkrat treba v tej službi. Vi tudi veste prav ceniti 30 letni trud moža, ki je izklesal tekem časa slov. pesem, da je taka, kakršna je. »Pevec« je natisnil kratek oris njegovega življenja in delovanja v III. letniku, zato mu danes k lepemu jubileju le še iskreno čestitamo.

V Kostanjevici je umrl nadučitelj Grajland, ki je bil vnet pevec, dober organist in pevovalja. Vodil je domači zbor, ki uživa sloves najboljšega zbora svojega okoliša. Ko je bilo ustanovljena pred leti v Cerkljah

pevsko okrožje, je bil on eden prvih, ki se je priglasil k sodelovanju. Nazadnje je bil tudi okrožni pevovalja in referent. Ohranili ga bomo v hvaležnem spominu. Mir duši!

V Ljubljani je umrl Jakob Zalaznik, ki je bil svojčas v Ljubljani obče znan navdušen pevec. Bil je ustanovitelj »Slov. pevskega društva«, kateremu je nakupil sam skoro ves inventar, in pozneje ustanovil tako rekoč glasbeno društvo »Ljubljanec«, koje častni član je bil. Arhiv »Ljubljanec« hrani še danes lep del not, ki jih je svojčas vse podaril iz svojega Slov. pevskemu društvu »Ljubljani«. Požrtvovalnega pevca ohranimo v lepem spominu.

Pevski zbor slov. učiteljskega na Goriškem, ki je tako lepo in hrabro gojil slov. pesem na Goriškem, je prenehal biti. Slovencem sovražna italijanska vlada je razpustila učiteljsko zvezo, koje član je bil zbor, razpustila in odpustila učitelje in s tem ubila zbor. S tem so izgubili naši pevci onstran mej skoro bi rekli zvezdo vodnico. Zbor je prirejal po vsem Goriškem pod vodstvom svojega ustanovitelja Sr. Kumarja, vzorne koncerte, zbori so slišali lepo petje in dobili vpogled v glasbeno literaturo. Sedaj so izgubili še to. Navezani so sami nase. Upajmo na lepše čase!

Kat. tisk. društvo v Gorici je začelo nabirati goriške narodne pesmi. Mohorjeva družba v Gorici je pa naprosila E. Adamiča, naj uredi pesmarico nar. goriških pesmi, da jo bo izdala. Pesmarica bo obsegala okrog 100 pesmi v primerni lahki obliki in bo gotovo važen pripomoček našim zborom. Opozarjamo že sedaj na to delo.

Založnik: Pevska zveza (Blaž Poznič) v Ljubljani. — Urednik: Marko Bajuk, prof. v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.